

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20261 - Art Medieval I (1000-1250)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20261 - Art Medieval I (1000-1250)
Crèdits	2.12 presencials (53 hores) 3.88 no presencials (97 hores) 6 totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 2S(Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Magdalena Cerdà Garriga m.cerda@uib.es	17:00h	18:00h	Dilluns	20/02/2012	30/06/2012	AB11 RAMON LLULL

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Grau d'Història	Optativa	Tercer curs	Grau
Grau d'Història de l'Art	Obligatòria	Segon curs	Grau

Contextualització

L'assignatura consisteix a desenvolupar des d'una perspectiva historicoartística el que entenem com a Plena Edat Mitjana europea. Fent una subdivisió estilística, la matèria abastarà tres camps diferents d'expressió material: El Romànic, el Bizantí i l'Islam, amb una extensió cronològica que s'estén des de l'any 1000 fins a l'any 1250. El context geogràfic és tan ampli que comprèn tota Europa, l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica, procurant en tot moment contextualitzar les manifestacions artístiques estudiades des d'una perspectiva històrica, social i cultural.

Requisits

Recomanables

És recomanable haver cursat i aprovat les següents assignatures del mòdul de formació bàsica : Iniciació a la Història de l'Art, Cultura visual, Temes i símbols en la Història de l'Art, El concepte d'Art i de Creació. Promotors, Clients i Artistes, i Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura

Competències

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20261 - Art Medieval I (1000-1250)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Les competències de l'assignatura estan incloses en el del pla d'estudis del grau d'Història de l'Art.

Específiques

1. Consciència crítica de les coordenades espai i temps (diacronia i sincronia) i dels límits i les interrelacions geogràfiques i culturals de la història de l'art..
2. Coneixement sistemàtic i integrat del fet artístic: diferents llenguatges, procediments i tècniques de la producció artística al llarg de la història..

Genèriques

1. Capacitat per a reunir i interpretar dades rellevants de l'àrea d'estudi, per a emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica..
2. Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat..

Continguts

Continguts temàtics

BLOC 1. Marc de la producció: cronologia i definició de les àrees historicoartístiques. Fonts per al seu estudi.

BLOC 2. L'Imperi Mitjà Bizantí (843-1204)

1. L'època iconoclasta (726-843)
La querella de les imatges i les lluites entre iconòduls i iconoclastes.
2. Les dinasties macedònia (843-1025) i comnena (1025-1204)
L'aparició d'un art bizantí. Les novetats arquitectòniques. El "renaixement" macedoni a les arts figuratives. Projectió de l'art bizantí a Itàlia.

BLOC 3. El primer romànic

4. Europa meridional
Les primeres manifestacions de l'arquitectura romànica a Itàlia i França. El cas català: arquitectura dels segles X i XI. Les arts plàstiques.
5. Europa septentrional
Les experiències arquitectòniques a la Borgonya i la transformació del model carolingi. Les etapes de formació a l'escultura monumental.

BLOC 4. El romànic ple

6. Arquitectura
Les esglésies "de peregrinació". Els mestres d'Itàlia. El regne anglonormand. L'art cristià a Terra Santa. L'arquitectura monàstica.
7. Escultura i Ornamenta Ecclesiae
Programes i temes iconogràfics. L'escultura de Toulouse a Santiago. El primer taller de Silos. Moissac i les seves derivacions. Les grans portalades apocalíptiques. El mestre de Cabestany. La portada de Ripoll. *Ornamenta Ecclesiae*.
8. Pintura, miniatura i arts sumptuàries
Borgonya amb Cluny i Berzé-la-Ville. El Poitou, amb la Vita Radegundis i San-Savin-sur-Gartempe. La miniatura de Mont Saint-Michel, Cluny i Limoges. La pintura hispana d'origen

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20261 - Art Medieval I (1000-1250)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

francès amb San Juan de la Peña i Bagüés. La pintura espanyola d'origen italià i la formació de tallers locals. El panteó de San Isidoro. Els brodatxos de Bayeux i Girona.

BLOC 5. El romànic tardà

9. Arquitectura

Qüestions de definició estilística. El tardorromànic hispà. El Císter.

10. Escultura

El tardorromànic borgonyó. L'empremta francesa a Espanya. El segon taller de Silos. El Mestre Mateo. La mestria de Benedetto Antelami a Itàlia.

11. Pintura, miniatura i arts sumptuàries

Els problemes en torn l'any 1200. La Bíblia de Winchester. La sala capitular de Sigüenza.

BLOC 6. L'Islam

12. L'art islàmic del Pròxim Orient i Àsia central

Iran i Àsia Central: 800-1025. El mausoleu de Bujara. La miniatura. Els ayubíes (1171-1250). Arquitectura i miniatura. L'època dels sobirans mongols. Arquitectura i miniatura.

13. L'Art islàmic d'al-Àndalus

Període de Taifes. Palaus i arquitectura militar. Almoràvits (1086-1147) i l'art hispanomagrebí. El renaixement almohade (1147-1269): Arquitectura i arts sumptuàries.

BLOC 7. L'art mudèjar

14. Introducció al concepte. L'estudi de l'art mudèjar. Elements.

15. Art mudèjar romànic. Els focus lleonès i toledà.

Metodologia docent

El mètode de treball d'aquesta assignatura s'articula a través de diversos tipus d'agrupacions i sistemes de treball, dividits en sessions presencials i no presencials, com s'assenyala a continuació. Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia en l'adquisició de coneixements per part de l'alumnat, l'assignatura està inclosa a Campus Extens. D'aquesta manera l'alumne tindrà en línia i al seu abast i disposició una comunicació amb el professor i recursos electrònics específics.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	L'exposició per part del professor durant les classes teòriques serà el mitjà per a establir els fonaments bàsics que integren els blocs i els temes que componen l'assignatura. Per altra banda, per a cada tema, el professor donarà les pautes sobre el mètode de treball més aconsellable i el material amb el qual l'alumnat podrà preparar els continguts de forma autònoma.
Classes pràctiques	Treball de l'alumnat	Grup mitjà (M)	Comentari de lectures i anàlisi d'obres. Mitjançant aquests procediments es treballarà sobre punts concrets del temari, s'aprofundirà en els continguts generals i es treballaran les competències específiques.
Tutories ECTS	Seguiment individualitzat de	Grup mitjà (M)	Seguiment del procés d'aprenentatge de l'alumnat.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20261 - Art Medieval I (1000-1250)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
	l'aprenentatge de l'alumne		
Avaluació	1a Prova	Grup gran (G)	Seguir el procés d'aprenentatge pel que fa específicament a saber analitzar obres de l'època objecte d'estudi. La primera prova dins el procés d'avaluació continuada consistirà en l'enquadrament cronològic i espacial de les manifestacions artístiques objecte d'estudi a partir de la anàlisi de les seves característiques. Lliurament, si escau, de la lectura obligatòria.
Avaluació	2a Prova	Grup gran (G)	Seguiment del procés d'aprenentatge dels alumnes pel que fa específicament a saber relacionar les obres objecte d'estudi amb el seu context historicoartístic, social i cultural. La segona prova consistirà en la formulació de preguntes sobre material visual.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Lectura obligatòria	S'haurà de preparar el resum i comentari d'una lectura obligatòria.
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació i estudi del temari	Preparació i estudi dels continguts teòrics i pràctics amb la finalitat d'assolir les competències previstes.
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació unitats didàctiques	Amb la finalitat d'afavorir l'aprenentatge autònom, els alumnes participaran en el desenvolupament de la matèria a partir de la preparació d'un tema breu inclòs en les unitats didàctiques.

Estimació del volum de treball

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		53	2.12	35.33
Classes teòriques	Classes magistrals	36	1.44	24
Classes pràctiques	Treball de l'alumnat	10	0.4	6.67
Tutories ECTS	Seguiment individualitzat de l'aprenentatge de l'alumne	3	0.12	2
Avaluació	1a Prova	2	0.08	1.33
Avaluació	2a Prova	2	0.08	1.33
Activitats de treball no presencial		97	3.88	64.67
Estudi i treball autònom individual	Lectura obligatòria	7	0.28	4.67
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació i estudi del temari	80	3.2	53.33
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació unitats didàctiques	10	0.4	6.67
Total		150	6	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20261 - Art Medieval I (1000-1250)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

El procediment d'avaluació d'aquesta assignatura és producte del mètode de treball presencial i no presencial exposat anteriorment.

1- Dues proves parcials, cada prova puntuarà sobre 4 punts. Atenció: és un requisit obtenir una nota igual o superior a 2 punts en cada una d'elles, del contrari s'hauran de recuperar.

2- Activitats complementàries: lliurament de la lectura (1 punt) i lliurament del tema breu (1 punt). Els punts obtinguts en les activitats complementàries se sumaran a les notes finals obtingudes.

L'examen final de juny es planteja com a recuperació de les proves parcials no aprovades i de les activitats complementàries no lliurades, les quals també es podran recuperar a la convocatòria extraordinària de setembre.

1a Prova

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (Recuperable)
Descripció	Seguir el procés d'aprenentatge pel que fa específicament a saber analitzar obres de l'època objecte d'estudi. La primera prova dins el procés d'avaluació continuada consistirà en l'enquadrament cronològic i espacial de les manifestacions artístiques objecte d'estudi a partir de la anàlisi de les seves característiques. Lliurament, si escau, de la lectura obligatòria.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat analítica i l'ús adient del vocabulari específic.

Percentatge de la qualificació final: 40% per l'itinerari A

2a Prova

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (Recuperable)
Descripció	Seguiment del procés d'aprenentatge dels alumnes pel que fa específicament a saber relacionar les obres objecte d'estudi amb el seu context historicoartístic, social i cultural. La segona prova consistirà en la formulació de preguntes sobre material visual.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de relació entre els continguts, la formulació ordenada de conclusions, així com l'ús adient del vocabulari específic.

Percentatge de la qualificació final: 40% per l'itinerari A

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20261 - Art Medieval I (1000-1250)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Lectura obligatòria

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (Recuperable)
Descripció	S'haurà de preparar el resum i comentari d'una lectura obligatòria.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de síntesi i d'extracció de les idees principals del text, la qualitat dels continguts, l'ordre i l'argumentació del comentari.

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Preparació unitats didàctiques

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (Recuperable)
Descripció	Amb la finalitat d'afavorir l'aprenentatge autònom, els alumnes participaran en el desenvolupament de la matèria a partir de la preparació d'un tema breu inclòs en les unitats didàctiques.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de reunió i interpretació de dades rellevants de l'àrea d'estudi, la capacitat analítica i de síntesi i el control terminològic especialitzat.

Percentatge de la qualificació final: 10% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

La bibliografia és orientativa, atès que durant el curs es podran afegir altres materials. Una part (articles, capítols de llibres) estarà a Campus Extens com a documents electrònics. El professor especificarà la correspondència entre la bibliografia i els temes durant el desenvolupament de l'assignatura.

Bibliografia bàsica

Conant, K. J., *Arquitectura carolingia y románica* (1954), Madrid, 1982.
García Marsilla, J.V., *Història de l'art medieval*, València, 2002.
Ramírez, J.A. (dir.), *Historia del Arte vol. 2: La Edad Media*, Madrid, 1999.
Toman, R., *El románico. Arquitectura, escultura, pintura*, Colonia, 1996.
Yarza Luaces, J., *Arte y arquitectura en España 500-1250*, Madrid, 1985.

Bibliografia complementària

Bango Torviso, I. G., *Edificios e imágenes medievales. Historia y significado de las formas*, Madrid, 1995.
Braunfels, W., *Arquitectura monacal en Occidente*, Barcelona, 1975.
Erlande-Brandenburg, A., *La catedral*, Madrid, 1993.
Jiménez Esteban, J., *El castillo medieval*, Madrid, 1997.
Thoraval, Y., *Diccionario de civilización musulmana*, Barcelona, 1996.
Grabar, A., *La iconoclastia bizantina: dossier arqueológico*, Madrid, 1998.
Krautheimer, R., *Arquitectura paleocristiana y bizantina*, Madrid, 1988 (2ª ed. española correspondiente a la 3ª ed. revisada de la obra original).
Velmans, T., Korac, V. y Suput, M., *Bizancio. El esplendor del arte monumental*, Madrid 1999.
Mango, C., *Arquitectura bizantina*, Madrid, 1989.
Yarza Luaces, J., 'Bizancio', en *Historia Universal del Arte*, dir. y coord. J. J. Juquera y J. L. Morales, vol. IV, *Bizancio e Islam*, Madrid, 1996, pp. 13-227.
Bango Torviso, I. G., *El románico en España*, Madrid, 1992.
Id., *Alta Edad Media. De la tradición hispanovisigoda al románico*, Madrid, 1989.

Any acadèmic	2011-12
Assignatura	20261 - Art Medieval I (1000-1250)
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Español, F. y Yarza, J., *El románico en Catalunya*, Manresa, 2006.

El Románico. Arquitectura, escultura, pintura, ed. T. Roman, Colonia-Barcelona, 1996.

Erlande-Brandenburg, A. y Mérel-Brandenburg, A.-B., *Histoire de l'architecture française. Du Moyen Âge à la Renaissance. IVe-début XVIe siècle*, Paris, 1995.

Historia de España de Ramón Menéndez Pidal, t. XI, *La cultura del románico. Siglos X al XIII. Letras, religiosidad, artes, ciencia y vida*, ed. F. López Estrada, Madrid, 1995.

El Románico y el Mediterráneo. Cataluña. Toulouse y Pisa (1120-1180), Barcelona, 2008

Idem, Arte Medieval (Historia del Arte Hispánico, II), Madrid, 1980.

Al-Andalus: las artes islámicas en España, ed. J. D. Dodds, Madrid-Nueva York, 1992.

Corral Lafuente, J. L., 'La mezquita mayor de Zaragoza', en *La Seo del Salvador, Catedral Metropolitana de Zaragoza*, coord. J. Corral Lafuente Zaragoza, 2000, pp. 21-26.

Ettinghausen, R. y Grabar, O., *Arte y arquitectura del Islam 650-1250* (1987), Madrid, 1996.

El Islam. Arte y arquitectura, eds. M. Hattstein y P. Delius, Colonia-Barcelona, 2001.

Gómez Moreno, M., *Arte Árabe Español hasta los Almohades*, Ars Hispaniae, vol. III, Madrid 1951.

Grabar, O., *La formación del Arte Islámico*, Madrid, 1990, pp. 78-85.

Ifriqiya. Trece siglos de arte y arquitectura en Túnez, Madrid, 2000.

Los almohades: su patrimonio arquitectónico y arqueológico en el sur de al-Andalus, coords. M. Valor Piechotta, J. L. Villar Iglesias y J. Ramírez del Río, Sevilla, 2004

Marçais, G., *El arte musulmán* (1962), Madrid, 1991.

Momplet Míguez, A., *El arte hispano-musulmán*, Madrid, 2004.

Atlas histórico de los monasterios. El monacato oriental y occidental, ed. J. M. Laboa, Madrid, 2002.

Bango Torviso, I. G., 'Las llamadas iglesias de peregrinación o el arquetipo de un estilo', en *El Camino de Santiago, Camino de las Estrellas*, Madrid, 1994, pp. 9-75.

Carrero Santamaría, E., 'La funcionalidad espacial en la arquitectura del medievo y las dependencias catedralicias como objeto de estudio histórico-artístico', *Medievalismo. Boletín de la Sociedad Española de Estudios Medievales*, 9 (1999), pp. 149-175.

Catalunya Romànica, 26 vols., Barcelona, 1994-1997.

El esplendor de los Omeyas cordobeses. La civilización musulmana de la Europa Occidental, coords., M. J. Viguera Molins y C. Castillo 2 vols., Granada, 2001.

Enciclopedia del Románico en Castilla y León, Aguilar de Campóo, 2002.

Entre el Califato y la Taifa: Mil años del Cristo de la Luz. Actas del Congreso Internacional, Toledo, 2000

The Glory of Byzantium: Art and Culture of the Middle Byzantine Era, A.D. 843-126, eds. H. C. Evans, y W. D. Wixom catálogo de exposición (The Metropolitan Museum of Art), Nueva York, 1997.

Grodecki, L., 'Le style 1200', en *Le Moyen Age retrouvé*, Paris, 1986, pp. 385-398.

Lacarra, J. M., Uría Riu, J. y Vázquez de Praga, L., *Las peregrinaciones a Santiago de Compostela*, 3 vols., Madrid, 1948-1949, sucesivas reediciones.

Rubiera, M. J., *La arquitectura en la literatura árabe*, Madrid, 1988.

Ruiz Souza, J. C., 'La fachada luminosa de Al-Hakam II en la Mezquita de Córdoba', *Madrid-Mitteilungen*, 42 (2001), pp. 432-445.

Velmans, T. (ed.), *El mundo del icono, desde los orígenes hasta la caída de Bizancio*, Madrid, 2005.

Yarza Luaces, J., 'La miniatura románica en España. Estado de la cuestión', *Anuario del Departamento de Historia y Teoría del Arte* (U.A.M.), II (1990), pp. 9-25.

Yarza Luaces, J., et al., *Fuentes y documentos para la Historia del Arte. Arte Medieval II. Románico y Gótico*, Barcelona, 1982.

Altres recursos

